

Rekommendation att bemyndiga kommissionen att inleda förhandlingar med tredjeländer om samarbete med Eurojust

Justitiedepartementet

2020-12-18

Dokumentbeteckning

COM(2020) 743

Rekommendation till RÅDETS BESLUT om bemyndigande att inleda förhandlingar om avtal mellan Europeiska unionen och Algeriet, Armenien, Bosnien och Hercegovina, Egypten, Israel, Jordanien, Libanon, Marocko, Tunisien och Turkiet om samarbete mellan Europeiska unionens byrå för straffrättsligt samarbete (Eurojust) och de behöriga myndigheterna för straffrättsligt samarbete i dessa tredjeländer

Sammanfattning

Kommissionen har rekommenderat rådet att besluta om att bemyndiga kommissionen att inleda förhandlingar om avtal mellan EU och ovan nämnda tredjeländer om samarbete med Eurojust. Kommissionens rekommendation är i huvudsak i enlighet med Eurojusts bedömning av vilka länder som bör prioriteras. Till skillnad från Eurojusts bedömning innehåller dock kommissionens rekommendation inga länder i Sydamerika. Både av Eurojustförordningen och av förhandlingsdirektiven framgår att avtalen måste erbjuda tillräckliga skyddsåtgärder med hänsyn till integritetsskydd och enskildas grundläggande fri- och rättigheter.

Regeringen välkomnar initiativet till att inleda förhandlingar med fler tredjeländer. Genom avtal med tredjeländer kan Eurojust stärka sitt samarbete med dessa och därmed föra tredjeländerna och EU:s medlemsstater närmare varandra i kampen mot grov gränsöverskridande brottslighet. Regeringen avser dock att verka för att Eurojusts bedömning av vikten av samarbete med länder i Sydamerika beaktas.

1.1 Ärendets bakgrund

Eurojust har till uppdrag att stödja och stärka samordningen och samarbetet mellan nationella utredande myndigheter och åklagarmyndigheter i samband med grov brottslighet när denna brottslighet berör två eller fler medlemsstater eller kräver lagföring på gemensamma grunder.

Eurojust har sitt säte i Haag, Nederländerna, och inrättades genom rådets beslut av den 28 februari 2002 om inrättande av Eurojust för att stärka kampen mot grov brottslighet (2002/187/RIF). Sedan den 12 december 2019 regleras Eurojusts verksamhet i Eurojustförordningen (Europaparlamentets och rådets förordning [EU] 2018/1727 om Europeiska unionens byrå för straffrättsligt samarbete [Eurojust], och om ersättning och upphävande av rådets beslut 2002/187/RIF).

Sedan Eurojustförordningen trädde i kraft ansvarar kommissionen för att på unionens vägnar förhandla fram internationella avtal med tredjeländer om samarbete och utbyte av personuppgifter med Eurojust.

Samarbetsavtal möjliggör bl.a. utbyte av operativ information, inklusive bevisning och personuppgifter, och stationering av sambandsåklagare från tredjeländer vid Eurojust. För närvarande har Eurojust samarbetsavtal med Albanien, Georgien, Island, Liechtenstein, Moldavien, Montenegro, Nordmakedonien, Norge, Schweiz, Serbien, Ukraina och USA.

Enligt Eurojustförordningen ska Eurojust utarbeta en samarbetsstrategi vart fjärde år i samråd med kommissionen, i vilken det fastställs med vilka tredjeländer och internationella organisationer det finns ett operativt behov av samarbete.

I utkastet till Eurojusts fyraårsstrategi som överlämnades till kommissionen i november 2019 angavs att Eurojust hade fastställt att det fanns ett särskilt operativt behov av samarbete med Algeriet, Argentina, Bosnien och Hercegovina, Colombia, Egypten, Israel, Jordanien, Libanon, Marocko, Tunisien och Turkiet. Andra prioriterade tredjeländer som identifierades av Eurojust var Brasilien, Kina, Kanada, Förenade Arabemiraten, Nigeria, Panama, Mexiko och Ryssland.

Eurojust meddelade därefter kommissionen att även Brasilien borde ingå bland de högst prioriterade länderna.

Eurojust framförde även att det finns ett särskilt behov av samarbetsavtal med länder i Sydamerika för att bekämpa narkotikabrottslighet.

I september 2020 antog rådet slutsatser om Eurojusts årsrapport för 2019. Rådet uppmanade kommissionen att stödja Eurojusts behov av samarbete med de tredjeländer som Eurojust enligt sin fyraårsstrategi ansåg vara en prioritering, genom att vid behov lägga fram rekommendationer för rådet om

bemyndigande för kommissionen att förhandla om samarbetsavtal mellan Eurojust och utvalda tredjeländer.

2020/21:FPM46

Den 19 november 2020 överlämnade kommissionen nu aktuell rekommendation.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionen rekommenderar att rådet ska besluta att bemyndiga kommissionen att inleda förhandlingar om avtal mellan EU och Algeriet, Armenien, Bosnien och Hercegovina, Egypten, Israel, Jordanien, Libanon, Marocko, Tunisien och Turkiet om samarbete mellan Eurojust och dessa tredjeländers behöriga myndigheter för straffrättsligt samarbete. Enligt rekommendationen ska förhandlingarna föras på grundval av de förhandlingsdirektiv som anges i en bilaga.

Rekommendationen innehåller därmed samtliga tredjeländer som Eurojust har ansett det finns ett särskilt operativt behov av samarbete med, förutom Argentina, Brasilien och Colombia. Rekommendationen innehåller också förslag på att inleda förhandlingar med Armenien, som inte har pekats ut som ett prioriterat land av Eurojust.

Kommissionen anser att det – med beaktande av den politiska strategin, de rättsliga myndigheternas operativa behov i hela EU och de potentiella fördelarna med ett närmare samarbete på detta område – är nödvändigt att på kort sikt inleda förhandlingar med tio tredjeländer för att reglera hur Eurojust kan samarbeta med dessa.

Kommissionen anser vidare att det, med hänsyn till begränsade resurser, inte är möjligt för kommissionen att samtidigt inleda förhandlingar med alla de tredjeländer som Eurojust har identifierat. Kommissionen menar att det därför är nödvändigt med en ytterligare prioritering.

Enligt kommissionen bör den första prioriteringen vara att förbättra samarbetet med kandidatländer och potentiella kandidatländer till EU-medlemskap, eftersom dessa tredjeländer bör vara bäst förberedda för straffrättsligt samarbete.

Den andra prioriteringen bör enligt kommissionen vara att förbättra samarbetet med andra tredjeländer som inte ansökt om EU-medlemskap, men som av geografiska skäl, exempelvis länder i Mellanöstern och Nordafrika, potentiellt kan påverka säkerheten i hög grad i Europa. Kommissionen noterar att länderna i denna region av operativa skäl är högprioriterade tredjeländer för Eurojust och att valet också ligger i linje med den globala strategin för Europeiska unionens utrikes- och säkerhetspolitik.

En tredje prioritering bör enligt kommissionen vara att säkerställa största möjliga konsekvens i RIF-byråernas förbindelser med tredjeländer, särskilt mellan Europol och Eurojust, för att på så sätt säkerställa en möjlig uppföljning mellan brottsbekämpning och rättsligt samarbete. För närvarande

strävar kommissionen – på Europols vägnar – efter att ingå avtal med åtta av de tio länderna som rekommendationen tar upp.

2020/21:FPM46

Enligt Eurojustförordningen ska avtalen erbjuda tillräckliga skyddsåtgärder med hänsyn till integritetsskydd och grundläggande fri- och rättigheter för enskilda. I utkastet till förhandlingsdirektiv framgår även att avtalen ska innehålla tydliga och detaljerade bestämmelser om de skyddsåtgärder och kontroller som krävs för att skydda personuppgifter och enskildas grundläggande fri- och rättigheter.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Enligt regeringens preliminära bedömning medför förslaget inga eller endast små konsekvenser för svensk lagstiftning.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Enligt regeringens bedömning medför förslaget inga eller endast marginella budgetära konsekvenser för Sverige och EU. I den mån förslaget får budgetkonsekvenser är utgångspunkten att dessa, såväl nationella som inom EU, ska finansieras inom befintlig budgetram.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar att Eurojust fortsätter att utvidga sitt världsomspännande nätverk och välkomnar initiativet till att inleda förhandlingar med tredjeländer. För att effektivt bekämpa grov gränsöverskridande brottslighet krävs ett nära samarbete mellan EU:s medlemsstater men också ett samarbete med tredjeländer. Genom avtal med tredjeländer kan Eurojust stärka sitt samarbete med dessa och därmed föra tredjeländerna och EU:s medlemsstater närmare varandra i kampen mot grov gränsöverskridande brottslighet. Både av Eurojustförordningen och av förhandlingsdirektiven framgår att avtalen måste erbjuda tillräckliga skyddsåtgärder med hänsyn till integritetsskydd och enskildas grundläggande fri- och rättigheter.

Regeringen är positiv till att kommissionen i huvudsak har beaktat Eurojusts bedömning av vilka tredjeländer som bör prioriteras. Regeringen avser dock att verka för att Eurojusts bedömning av vikten av samarbete med länder i Sydamerika beaktas.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Flera medlemsstater har uttryckt stöd för Eurojusts bedömning av behovet av samarbetsavtal med länder i Sydamerika.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Övriga institutioners ståndpunkter är inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

I Eurojustförordningen, särskilt i artikel 56, fastställs allmänna principer för överföring av personuppgifter från Eurojust till tredjeländer och internationella organisationer. Eurojust får föra över personuppgifter till ett tredjeland på grundval av ett internationellt avtal som ingåtts mellan unionen och tredjelandet i enlighet med artikel 218 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), och som erbjuder tillräckliga skyddsåtgärder med hänsyn till integritetsskydd och grundläggande fri- och rättigheter för enskilda.

Den rättsliga grunden för rådets bemyndigande att inleda förhandlingar är artiklarna 218.3 och 218.4 i EUF-fördraget. Enligt artikel 218.3 ska kommissionen lägga fram rekommendationer för rådet som ska anta ett beslut om bemyndigande att inleda förhandlingar och, med hänsyn till vad det planerade avtalet gäller, utse unionens förhandlare eller chefen för unionens förhandlingsdelegation. Enligt artikel 218.4 får rådet ge förhandlaren direktiv och utse en särskild kommitté, med vilken samråd ska ske under förhandlingarna. Rådet fattar beslut med kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen har inte särskilt motiverat rekommendationen utifrån subsidiaritets- eller proportionalitetsprincipen. Regeringen bedömer att rekommendationen är förenlig med dessa principer.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Rekommendationen har behandlats vid mötet i rådsarbetsgruppen för straffrättsligt samarbete (COPEN) den 4 december 2020. Ytterligare behandling i rådsarbetsgruppen kan förväntas.

4.2 Fackuttryck/termer